

Zeeland, 2 juli 2019
Verzonden: 3 JUL 2019
Ons kenmerk: 631-2019:424753
Uw brief van:
Portefeuillehouder: Burgemeester Bakermans, wethouder Böhmer
Onderwerp: Wet verplichte ggz en wet zorg en dwang

De gemeenteraad van Landerd

Geachte raadsleden,

Met deze brief kunt u kennisnemen van de invoering van de Wet verplichte ggz en Wet zorg en dwang per 1 januari 2020.

Inleiding

Per 1 januari 2020 worden de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet Zorg en Dwang (Wzd) ingevoerd. Deze wetten vervangen de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Bopz).

De Wet Wvggz regelt de wijze waarop gedwongen zorg of onvrijwillige opname in een psychiatrische instelling gebeurt. Deze wet geldt alleen voor mensen met een psychische aandoening.

De Wzd regelt gedwongen zorg voor mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening. De gemeentelijke taak met betrekking tot het uitvoeren van de Wzd blijft beperkt tot de inbewaringstelling (IBS-opname en verblijf in crisissituaties).

Samenvatting

Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de Bopz en de Wvggz/ Wzd?

- De Bopz stelt de gedwongen opname centraal en de Wvggz stelt de zorg centraal.
- De zorg is patiëntvolgend. Dit betekent bijvoorbeeld dat verplichte zorg kan worden toegepast op de plek waar de betrokkene zich bevindt (ook thuis).
- De Wvggz kent meer behandelmogelijkheden dan de Bopz.
- In de Wvggz toetst de rechter alle vormen van gedwongen zorg vooraf, niet alleen de gedwongen opname.
- Wettelijk is vastgelegd dat dwang echt alleen in uiterste gevallen mag worden toegepast.
- De rechten van de betrokkene worden versterkt en de positie van familie is beter geregeld.

Bijlagen:

In afschrift aan:

Beh. ambtenaar: Bregje Spijkers

Als u deze brief leest, maar niet de geadresseerde bent, hebt u geen recht kennis te nemen van deze brief of deze te verstrekken aan derden. Stuur deze brief a.u.b. retour o.v.v. 'foutief bezorgd/geadresseerd'.

Gemeente Landerd, bezoekadres: Kerkstraat 39, 5411 EA Zeeland. Postadres: Postbus 35, 5410 AA Zeeland.
tel. 0486-458111 e-mail: info@landerd.nl internet: www.landerd.nl IBAN rekeningnummer: NL29 BNGH 0285 0606 19

A. Wet verplichte ggz:

Wanneer een ernstige psychische aandoening bij iemand ertoe leidt dat hij een gevaar voor zichzelf of anderen is, kan hij onder bepaalde voorwaarden gedwongen worden opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis of verplichte zorg worden opgelegd. De Wvvggz kent twee procedures om te komen tot verplichte zorg:

1. *Zorgmachtiging*: In het geval er geen sprake is van een crisis met onmiddellijk dreigend gevaar, geldt de procedure van de zorgmachtiging, die bij de rechter wordt aangevraagd. Alle vormen van verplichte zorg moeten via een zorgmachtiging worden aangevraagd en dus via de rechter worden getoetst. De geneesheer-directeur is zorginhoudelijk verantwoordelijk, de officier van justitie regisseert het proces.
2. *Crisismaatregel*: Als een zorgmachtiging niet kan worden afgewacht, kan de burgemeester een crisismaatregel nemen. Dit was de inbewaringstelling (IBS) onder de Bopz. De crisismaatregel is breder dan de IBS, omdat alle vormen van verplichte zorg via een crisismaatregel kunnen worden opgelegd, niet alleen opname. Bovendien kan gedurende de procedure tijdelijk (max. 18 uur) verplichte zorg worden opgelegd.

Wat moet vóór 1 januari 2020 zijn geregeld?

De belangrijkste vier punten zijn:

1. *Regelen van ontvangst en verwerking van meldingen (meldpunt)*. Iedereen moet zijn zorgen over een medeburger bij de gemeente kunnen melden. De gemeente is verantwoordelijk voor het in ontvangst nemen van de melding, het onderzoek en het tijdig afhandelen van de melding.
2. *Inrichten (opdracht geven tot uitvoering van) verkennend onderzoek en aanvraag verzoek voorbereiding zorgmachtiging*.

De Wvvggz bepaalt inzake het verkennend onderzoek het volgende:

- Het college draagt zorg voor het verrichten van onderzoek naar de noodzaak (tot geestelijke gezondheidszorg).
- Het college draagt binnen een redelijke termijn, uiterlijk binnen 14 dagen, zorg voor een verkennend onderzoek naar de noodzaak tot geestelijke gezondheidszorg.

3. Regelen van mandatering hoorplicht naar een geschikte partij.

Nieuw in de Wvvggz is dat de burgemeester iemand aan wie hij een maatregel oplegt in staat moet stellen om zo mogelijk te worden gehoord. Hoe deze hoorplicht vorm gaat krijgen wordt nog nader uitgewerkt. Uitgangspunt daarbij is wel dat de burgemeester niet zelf degene is die hoort; het horen zal waarschijnlijk aan een geschikte partij gemandateerd worden.

Wetsartikel 5.1 - Artikel 5:1 van de Wvvggz luidt als volgt:

Het college van burgemeester en wethouders draagt zorg voor het in behandeling nemen van meldingen betreffende personen voor wie de noodzaak tot geestelijke gezondheidszorg zou moeten worden onderzocht, het verrichten van onderzoek naar die noodzaak, het informeren van degene die een melding heeft gedaan en het zo nodig indienen van een aanvraag voor de voorbereiding van een verzoekschrift voor een zorgmachtiging bij de officier van justitie.

4. Werkafspraken maken met ketenpartners (o.a. over het regelen van essentiële voorwaarden voor participatie).

Belangrijke partijen met wie de gemeente voor deze wet samen moet werken zijn de GGZ, het OM en de politie. Een landelijk ketenbureau brengt, samen met alle ketenpartners, de informatieproducten tussen alle partijen in kaart. De gemeenten uit onze regio werken hier ook actief aan mee. Daarnaast is nieuw dat de zorgaanbieders op grond van de nieuwe wet moeten nagaan of voldaan is aan de essentiële voorwaarden om terug te keren in de samenleving, als iemand ontslagen wordt uit de verplichte ggz.

Deze vier zaken dienen in elk geval vóór 1 januari 2020 geregeld te zijn. In de regio Brabant Noordoost is een implementatieplan opgesteld. Daarin staat benoemd dat we het meldpunt, het verkennend onderzoek, de hoorplicht en de werkafspraken met ketenpartners regionaal willen organiseren.

B. Wet zorg en Dwang (Wzd):

De Wzd regelt gedwongen zorg voor mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening. De gemeentelijke taak met betrekking tot het uitvoeren van de Wzd blijft beperkt tot de inbewaringstelling (IBS-opname en verblijf in crisissituaties).

In tegenstelling tot de Wvvggz, betreft de doelgroep van de Wzd mensen met een psychogeriatrische stoornis of verstandelijke beperking. Het gaat om mensen die over het algemeen wilsonbekwaam zijn en niet kunnen overzien wat de gevolgen van hun gedrag of handelen op langere termijn zijn. Een belangrijk onderscheid met de crisismaatregel uit de Wvvggz is dat in crisissituaties bij de Wzd uitsluitend inbewaringstelling kan worden opgelegd en dus geen andere vormen van verplichte zorg.

Uitgangspunt van de Wzd is dat onvrijwillige zorg zo veel mogelijk wordt voorkomen. In principe wordt alleen zorg verleend waar de cliënt of zijn vertegenwoordiger mee instemt, tenzij er sprake is van ernstig nadeel dat niet op andere wijze kan worden voorkomen.

Wat betekent de Wzd concreet voor de gemeente?

De Wzd raakt de gemeente vooral bij de inbewaringstelling (IBS- is bevoegdheid van de burgemeester). De Wzd legt aan de burgemeester enkele administratieve verplichtingen op. Op grond van artikel 29 is de burgemeester bevoegd om iemand onvrijwillig te laten opnemen middels een inbewaringstelling.

Het college kan op grond van artikel 28c van de Wzd een rechterlijke machtiging ontvangen van de Officier van Justitie. Tevens kan het college er zorg voor moeten dragen dat de beschikking waarbij iemand gedwongen kan worden opgenomen ten uitvoer wordt gebracht. De beschikking moet daartoe worden gezonden aan de zorgaanbieder, die de betrokkene dient op te nemen. Indien die opname niet plaatsvindt, moet het college na een week een melding maken bij de Inspectie, die dan kan bevelen dat de betrokkene wordt opgenomen.

Risico's

De implementatie van de Wvvggz en Wzd gaan gepaard met risico's. Op dit moment voorzien we de volgende:

- Het is moeilijk in te schatten hoeveel meldingen binnen gaan komen van burgers die van mening zijn dat iemand uit hun omgeving verplichte zorg nodig heeft, en dus ook hoeveel verkennende onderzoeken naar aanleiding van deze meldingen uitgevoerd

dienen te worden. Daarnaast bestaat het risico van onterechte meldingen door burgers. Het is belangrijk helder te communiceren richting de burgers wanneer een melding kan worden gedaan.

- Verwachte stijging van het aantal crisismaatregelen t.o.v. het aantal IBS-en als gevolg van de vervanging van het criterium 'ernstig gevaar' in de Wet Bopz door het criterium 'ernstig nadeel' in de Wvvgz. Omdat dit criterium niet in de wet is uitgewerkt zal nog moeten blijken wat precies onder 'ernstig nadeel' wordt verstaan en in hoeverre dit tot een stijging van het aantal crisismaatregelen leidt.
- Hoewel het Rijk uitvoeringsmiddelen ter beschikking stelt is het de vraag of deze afdoende zijn om alle uitvoeringskosten te dekken.
- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het sociaal domein. Zorgverzekeraars voor het medisch domein. Het is nog niet in te schatten op welk domein de Wvvgz en Wzd het meest een beroep gaan doen.
- Er is een verwachte stijging van kosten voor vrijwillige zorg, als gevolg van de uitvoering van essentiële voorwaarden en de essentie van de wet om dwangmatige zorg zoveel als mogelijk te voorkomen.
- Uitwisseling van gegevens. De VNG heeft aangegeven dat er geen landelijk convenant voor gegevensuitwisseling tussen ketenpartners komt. Omdat vanuit de Wvvgz en Wzd de minste grondslag is toegekend aan de gegevensuitwisseling door gemeenten, lopen de gemeenten het grootste risico dat beoogde gegevensuitwisseling niet binnen de privacyregels past.
- Ambtelijke ondersteuning. De implementatie van de Wvvgz en Wzd vergen veel tijd, afstemming, voorbereiding en samenwerking tussen gemeenten en met sociale partners.
- Aangezien de implementatie zich op verschillende niveaus en binnen verschillende domeinen afspeelt en een strak tijdspad heeft, is duidelijke, snelle en afgestemde communicatie van essentieel belang.

Financiën

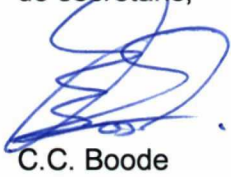
Implementatie- en uitvoeringskosten

Vanuit het Rijk worden er geen kosten vergoed voor de implementatie van de Wvvgz. Dit betekent dat de kosten die gemaakt worden voor de implementatie uit bestaande middelen dienen te komen of gegeneerd moeten worden via subsidies.

Vanaf 2020 ontvangen de gemeenten landelijk structureel 20 miljoen extra vanuit het Rijk om uitvoering te kunnen geven aan de taken die voortkomen uit de Wvvgz. Verwacht wordt dat dit niet volledig afdoende zal zijn om de uitvoeringskosten te dekken. Daar waar er om die reden een tekort ontstaat op de begroting voor BNO-o zal getracht worden het overschot beschermd wonen (in 2019 beschikbaar) in te zetten om dit tekort te dekken. Dit budget zit volledig bij centrumgemeente Oss en heeft voorlopig geen financiële consequenties voor de gemeente Landerd. Een voorstel hiertoe zal in dat geval worden voorgelegd aan de portefeuillehouders Wmo BNO-o en het college van de gemeente Oss.

Hoeveel het uitvoeringsbudget bedraagt dat individuele gemeenten van het Rijk ontvangen wordt bekend gemaakt in de meicirculaire 2019. Naar verwachting ontvangen de gemeenten in BNO-o gezamenlijk tussen de € 253.000 en € 256.000,- structureel voor de uitvoering van de taken. De bijdrage vanuit het Rijk is bedoeld om de kosten te dekken voor alle activiteiten die de gemeenten in het kader van de wet moet uitvoeren.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Landerd,
de secretaris, de burgemeester,

C.C. Boode

M.C. Bakermans